

(המשך מעמוד 17)
מפתח השר על חוסר תלונה, היה צורך לספק לו תלונה.

וזו לשונה:
מר אלון הנכבד,
בעת מתן תשובה לשאלתה שלי כי מליאת הכנסת, ציינת כי אתה מכהן כשר החינוך והתרבות מזה כשנתיים, וכי לא הוגשה לך מעולם תלונה נגד מר דיווח על הפרה שיטתית ומכוונת של פקודת העתיקות.
אני מוצא לנכון להגיש עתה תלונה מתאימה.

באותה תשובה ציינת כי מר דיווח דיווח מיספר פעמים לאגף העתיקות על מימצי אים ארכיאולוגיים המצויים ברשותו, ואילו מאידך אישרת כי מר דיווח לא קיבל מעור לם ממישרדך היתר לחפש, לסחור או לייצא עתיקות.

כבר מן הנ"ל נובעת בבירור העובדה כי מר דיווח הפר את פקודת העתיקות. אם דיווח על עתיקות — הרי לא דיווח על עתיקות שרכש כאספן, אלא דיווח על עתיקות שמצא אגב חפירות, האסורות עליו על-פי החוק. שאם לא כן — מדוע

בדיקה במשכית ובחננויות העתיקות הגדויות בארץ.
אני מניח שמר דיווח ישמח לשתף עימך פעולה, ויעניק לך אינפורמציה מתאימה על היקף סחרי העתיקות המתנהל על-ידו. להקלת הבדיקה, אני ממציא לך במצורף רף גליונות אחדים של העולם הזה, בהם פורטו עובדות הקשורות בנושא תלונתי. אודה לך, איפוא, אם תיתן דעתך בהקדם לתלונתי, ותודיעני מה עלה בגורלה. עד כאן נוסח התלונה.

מרד הארכיאולוגים

לפרשת פחדנותו של אגף העתיקות, בינהלת אברהם בירן, מצטרפת שערוריית הפחדנות של כלל ציבור הארכיאולוגים הוותיקים, מלבד כמה אמיצים וצאי-דופן. אולם העניין מכה גלים בקרב הארכיאולוגים הצעירים, המבליגים מזה שנים למראה השערורייה, עם פתיחת מסע הגילויים של העולם הזה, הם קיבלו עידוד חדש.

בחוג הארכיאולוגיה של אוניברסיטת תל-אביב, נתגלתה לפני שבוע מודעה: "ענין בגליון השבוע של העולם הזה".

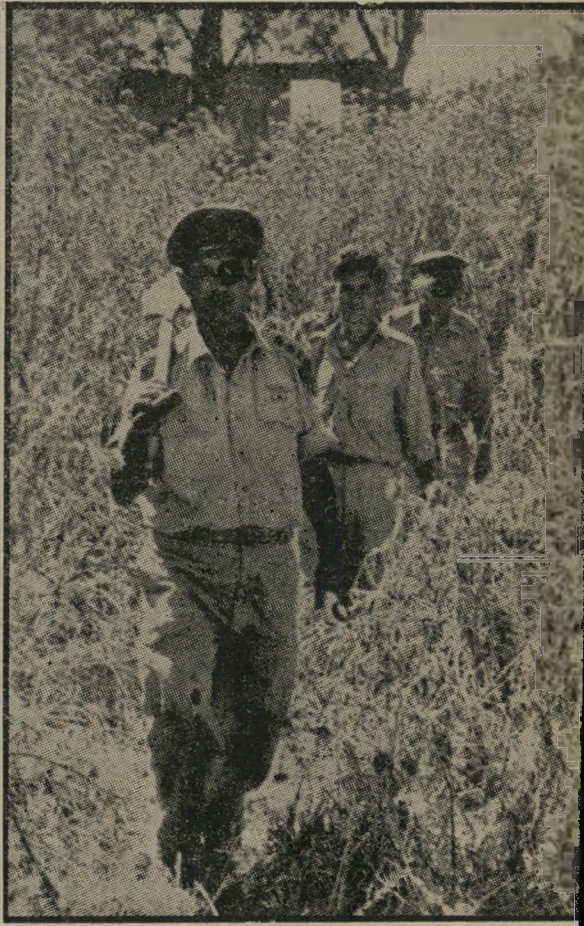
השבוע נתלתה בחוג הצהרה של הסטודנטים, המגנה את פעילותו הבלתי-חוקית של דיווח, בתוספת קטע מהטור של ג. בני

קידיו העיקריים של אגף העתיקות: שמי רתן והגנתן של העתיקות מפני מפירי ה-חוק.

שמירת עתיקות אינה בעיה פשוטה בכל ארצות העולם, עקב יצרם של אספנים נלהבים המוכנים לשלם הון עתק תמורת רכישתם של חפצים עתיקים לאוספיהם. בארץ חמורה בעיה זו יותר, משום שרבים מחובבי העתיקות יוצאים בעצמם לחפור חפצים ואינם מבינים כי גם אם החפץ מתגלה שלם, חפירתם הרסנית בכך ש-הכחידה את שרידי שכבות הישוב שרק חשיפה קפדנית שלהן מאפשרת להבין את הממצא; החפץ מאבד מענינו אם אי-אפשר לקבוע בדיוק היכן נימצא (בבית מגורים, מחסנים, קברים) ומה היה מיכלול הכלים שעמם נחשף.

בדרך כלל פועל אגף העתיקות ביד קשה נגד מפירי חוק; הם מובאים למשר-פט. תודות לכך ניצלו אתרים חשובים ונשתמרה אינפורמציה חיונית למדע.

אדם אחד בארץ התעלם ומתעלם מ-החוק במשך שנים רבות וממשיך לחפור. אדם זה הוא מר דיווח. אין זה סוד כי הדברים ידועים גם לרוב הארכיאולוגים; אך משהוגשה, בראשית שנות ה-60, תלונה בצירוף עדות חותכת נגד מר דיווח ע"י ארכיאולוג מחוג המרכז, לא ננקטו צעדים בעקבותיה. על כן לא ראה, כנראה,

בשטח, לשהוא מצוייד באת חפירה. כותרת התצלום השמאלי: "לאחר סריקת מערה שאפשר שיש בה עתיקות". עו גליליים האחרונים, נהג ש-רהיטחון משה דיווח להתפאר בחפירות ארכיאולוגיות אלה, אף שידע היטב שהן נוגדות את החוק במדינה.

שני תצלום מים אלה הופיעו באלבום "משה דיווח / דיווח" שיצא בהשראת דיווח עצמו. הכותרת של התמונה הימנית באלבום: "הארכיאולוג החובב מסייר

אגף העתיקות תועלת בהגשת תלונות נוספות מסוג זה.

נוסף לכך, ראה מר משה דיווח בפרסום חלק מהממצאים שלו בכתבי-עת ובספרות מדעית עידוד לחפירותיו הבלתי חוקיות; מה גם שהמפרסמים, מטובי אנשי המקצוע בארץ, לא ניסו למנוע ממנו את המשכה של הפעילות הלא חוקית. בחפירותיו נעזר מר דיווח במספר רב של נהגי חפירות שידעו כי כדאי להם לפנות למר דיווח עם התגלותו של קבר עשיר במימצאים. מר דיווח מרוקן את הקבר במהירות, נהג ה-בולדור וזכה לטפיחה על שכמו, או לתור דה בצורה אחרת, והעיקר — הקבר מפו-נה במהירות והדבר אינו מעכב את ה-עבודה. הודעה לאגף העתיקות, לעומת זאת, כרוכה בעיכוב העבודה לזמן ממושך ונהג ה-בולדור צפוי במקרה זה לנויפה ממעבדו.

כל הדברים שתוארו לעיל הם רק חלק מהתמונה. אין לנו כל מושג מה מתרחש בתחום זה"ל (למשל — הרס אתר מצרי קדום בדיר אל-בלח בתחום הרצועה). יש שמועות והן מדאיגות מאד.

מצא כלל לנכון לדווח?!

אילו רכש מר דיווח מימצאים ארכיאולוגיים מסוחרים, לא היה מוצא כלל לנכון לדווח עליהם, בהניחו קרוב לוודאי, ש-אותם סוחרים רכשו עתיקות אלה בהתאם להוראות החוק, כך שדיווח מתאים מצוי היה במישרדך ממילא.

ברגע שבה לדווח על מימצאים שמצא, חייבים היו פקידי מישרדך להודיע לו כי אסור לו לחפור ולחפש עתיקות ללא היתר.

כדאי היה שתברר אצלם אם ניתנה לו הודעה כנ"ל, ואם לא — מדוע לא? "תיר-עליכן — מהיקף הדיווח של מר דיווח, וכן מאורך התקופה, נובע בבירור כי מר דיווח נכנס לקטיגוריה של סוחר-עתיקות. עיסוק שגם לגביו לא קיבל כל היתר.

על ממדי הסחר ועל טיבם של המימצי אים שרוכזו בביתו של מר דיווח אגב פעור לות האסורות על-פי פקודת העתיקות, ניתן לעמוד בנקל מתוך עריכת בדיקה בי-ביתו ובמקומות אחרים, בהם נהג מר דיווח להחזיק עתיקות. לצורך זה כדאי לקיים היתר.

באשר לסחר העתיקות, החוק (VII 25) מחייב את סוחר העתיקות ברשיון מטעם אגף העתיקות. הנוהג המקובל, שאינו מפורש בחוק, מתיר לאספן למכור חפצים מאוספו; מקרהו של מר דיווח יוצא דופן, כי נוסף לסחר, בהיקף לא קטן, הוא מנגל את הפופולריות של שמו לתפוצה מסחר-רית, בצרפו ל"סחורה" את התמורה. קשה לדעת אילו כלים מוצאם מקניותיו ואילו מחפירותיו הבלתי חוקיות. כך נוצר מצב בלתי ניסבל שהאספן הוא גם חופר בלתי חוקי וגם סוחר!

אנשים רבים מרשים לעצמם כיום ל-חפור חפירות לא חוקיות בעקבות אי-הענישתו של מר דיווח. במדינת חוק כמד-נת ישראל אין זה מצב ניסבל שחוק יבו-צע בויקה לאורחים מסוימים ולא יהיה קיים בויקה לאחרים. על הכנסת, איפוא, להתנסות סוף סוף, ולדרו בחוק עתיקות מתוקן שימנע פרצות ויטיל עונשים חמור-רים על העבריינים: פשוטי עם ואנשי ציבור גם יחד.

עד כאן נוסח המכתב, כפי ש-פורסם בעיתון הארץ למחרת תשובתו של יגאל אלון בכנסת (שעליה לא מצא הארץ לנכון לדווח). המכתב לווה בתצלום, שבו נראה דיווח, במדי ה-רמטכ"ל, עוסק בבדיקה בלתי-חוקית של מערת-קברים רומאית בשנת 1956. זהו תצלום מבוים יפה, שצולם על-ידי צלם שהוזמן, בלי ספק, להנציח את המאורע.

פעולת המישטרה

בינתיים הגישו אורי אבנרי ואמנון זיכרונני שורה שלמה של שאילתות חד-שות, שנועדו להכריח את השרים לה-שיב לציבור בפירוש על מעשיהם ומ-חזליהם בפרשה זו.

הנה כמה מהן:
אל: שר המישטרה.

ב-4.12.71 שיגר מר דן בן-אמוץ מכתב למפקד המישטרה, בו הגיש תלונה נגד מר משה דיווח על הפרה מכוונת ושי-טתית של פקודת העתיקות.

המישטרה מצאה לנכון לנבוח עדות מפי דן בן-אמוץ ביום 16.12.71, וכבר למחרת היום, ביום 17.12.71, נתפרסם בידועות אחרונות, וכן גם בשידורי יש-ראל בשעות הצהריים, כי התלונה אינה מבוססת, וכי היועץ המשפטי לממשלה סמך ידיו על מסקנה זו.
הנני מבקש לדעת:

- (1) מתי החלה המישטרה לספל בת-לונת מר דן בן-אמוץ?
- (2) מי האנשים מהם נגבו עדויות?
- (3) מתי נגבו עדויות אלה? האם נג-בו עדויות על-ידי אנשי המישטרה עוד לפני שנגבתה עדות ממר דן בן-אמוץ? אם כן — ממי?
- (4) מר בן-אמוץ הצביע בתלונתו על עתיקות רבות שרוכזו בבית דיווח, וציין בתלונתו כי "ידוע לי כי מר דיווח לא הודיע, לפחות לאחרונה, על מציאותן של העתיקות שהצטברו בביתו. אף דבר זה מהווה עבירה על סעיף 22 של ה-פקודה". האם נוכח תלונה מסוג זה — מצא חוקרי המישטרה לנכון לבקר בבית דיווח, כדי לעמוד על האוסף ש-נצטבר בביתו? אם לא נרשם אוסף זה — מהן הסיבות לכך?

(5) האם דובר המישטרה היה זה שמסר לפרסום לידועות אחרונות ול-שידורי ישראל כי המישטרה סיימה את טיפולה בחקירת התלונה?

(6) ביום 19.12.71 שוחח מר בן-אמוץ עם דובר המישטרה וביקש ממנו תגובה לפירסומים. הודעת דובר המיש-טרה הייתה כדלהלן:

"בשלב החקירה הראשונית הגיעו הר-חוקרים למסקנה כי בנסיבות האמורות לא נראית התלונה מבוססת מבחינת-אשמה פלילית".
לאור הודעה זו, הנני מבקש לדעת:

- א. האם המישטרה ממשיכה בטיפול בתיק הנ"ל?
- ב. כמה חוקרים הועסקו בבירור תלו-נת מר בן-אמוץ?
- ג. כפי שבמסר לי, ציין מר בן-אמוץ בעדותו כי יהיה מוכן להעמיד לרשות המישטרה פרטים נוספים. האם לאור הודעה זו — חזרה המישטרה וגב-הה עדות נוספת מפי מר בן-אמוץ?

מכירות בגלריה

אל: שר החינוך והתרבות.
בניוירוק מפעילה "קרן התרבות אמריקה-ישראל" גלרייה שימושית, בהנחלת הגברת מאירה גא, מי שחיתה עובדת בכירה ב"משכית".